

Lenin öröksége

A múlt idő, az évek és évtizedek rohanása a vezéregyéniségek, történelmi kiválóságok emlékét – bármilyen egyedülállóak is – általában nem erősítik, sokszor valamilyen „történelmi homályba” borítják. Ez mit sem von le alakjuk nagyszerűségéből, de – mert az utókor már más feltételek és körülmények között emlékszik és hajol meg nagyságuk előtt, mert az idő, ha lassan is, de előbb-utóbb mégis csak elmosza, módosítja személyiségük kontúrjait, – értékelésükben fokozatosan a tradicionális elemek kerülnek előtérbe. Ha azonban van valaki, akire e törvéyszerűség csak sajátosan, és csak kis részben érvényes, az Vlagyimir Iljics Lenin.

Mi az oka annak, hogy az idő törvényei nem kerítették hatalmukba lenint, halhatatlan egyéniségét és a személyétől elválaszthatatlan, hatalmas művét, a letninizmust? Mivel magyarázható, hogy a föld százmilliói Lenint ma is – majd ötven évvel halála után – hihetetlenül közelinek, élőknek tartják, állandó tanácsadójuknak, tanítójuknak ismerik el és tisztelik?

Lenin neve örökre összeforrt a dolgozó milliók évszázados vágyai megvalósításának programjával. E program fő jellegzetessége, hogy benne a forradalmi célok és eszközök harmonikus egységben vannak. Lenin és pártja a történelemben először mutatott rá a tőkés rend elkerülhetetlen pusztulásának, az új társadalom felépítésének, a dolgozó ember felszabadításának, méltósága helyreállításának módjára, a tudományos lenini elmélet az emberiség mindennapi fegyverévé vált.

Lenin leghatalmasabb műve, – a Nagy Októberi Szocialista Forradalom óta a gyakorlatban érzékelhető, – hogy a történelem menetének megváltoztaása nem utópia, hanem mindennapi realitás. Ez Lenin elévülhetetlen történelmi érdeme.

Lenin elvi, tudományosan megalapozott válaszokat adott azokra az égető kérdésekre, amelyeket a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet vetett fel. Mint a két történelmi korszak határán élő gondolkodó és forradalmár, új és igen bonyolult történelmi feltételek között folytatta Marx és Engels művét és újabb felismerésekkel gazdagította azt. Lenin végezte el a XX. század elejére felgyülemlett tudományos ismeretek és a társadalmi gyakorlat jelenségeinek kiválóan megindokolt elemzését. De minden új, amellyel a marxizmust gazdagította, Marx és Engels forradalmi elméletén alapszik. Mint ahogy a tudományos szocializmus megalapítóinál, ugyanúgy képez elválaszthatatlan egészet Leninnél is az elmélet és a forradalmi módszer. Éppen ezért vívott ki egyetemes jelentőséget, tőiséget.

A társadalmról szóló tanítások történetében a marxizmus-leninizmus az első, amely immár több mint öt évtizede bizonyítja jogosságát és igazságát, amely eddig sosem látott nemzetközi elismerést, jelentőséget és érvényt szerzett magának a százmilliók gyakorlatában.

De a szocializmus, a kommunizmus építése a Szovjetunióban, illetve a szocialista országokban egyértelműen bizonyítja azt is, hogy az új társadalom építésének záloga a marxizmus-leninizmus alkotó értelmezése és alkalmazása.

Ahol a munkásosztály pártja a marxizmus-leninizmus elveit így fogja fel és így él velük, ott ez a tanítás a forradalmi gondolat és gyakorlat kimeríthetetlen forrásává válik, ott a tudományos szocializmus és a társadalmi gyakorlat között nem keletkeznek alapvető ellentmondások. Lenin roppant nagy gondot fordított annak hangsúlyozására, hogy a kommunizmus alapelveit úgy szükséges alkalmazni, hogy ez az alkalmazás helyesen módosítsa az általános elveket részleteikben, helyesen adaptálja őket az adott nemzeti keretekhez. A lenini úton haladni ennek következtében azt jelenti, hogy a nemzetközi feladatok szerves rendszerén belül helyesen kell megkeresni és megtalálni a konkrét nemzeti megoldásokat. Ez, a nemzeti és nemzetközi viszonyának lenini felfogása, amelynek lényege olyan egységük, amelyen belül a nemzetközi kétségtelenül az elsődleges szerepét játssza. Lenin számára mindig is idegen volt a sematizmus az elmélet alkalmazásában, a problémák dogmatikus interpretációja. Leninre a tudományos realitás és az objektív helyzet konkrét elemzésének összhangja volt jellemző. Következetes harcához a forradalmi elmélet mindenfajta torzítása ellen, ez nyújtott kimeríthetetlen forrást és energiát.

Azt, hogy korunk a forradalmi átalakulás kora, ma már a burzsoá tollforgatók sem képesek letagadni. Ez hűen illusztrálja a világban bekövetkezett gyökeres változásokat, hiszen nem is olyan régen a burzsoá ideológusok éppen ennek tagadását tartották elsőszámú feladatuknak. Érthető, hogy bármennyire is keresik a polgári szociológusok, történészek és publicisták a forradalmi folyamatok tartalmát, lényegét, kísérleteik kudarcra vannak ítélve. A világot rengető jelenségek igazi értelmét ők képtelenek felfogni. A mai világkép alakulásának fő tendenciáját, természetét csakis a leninizmus képes, tudományos elméleti elemzésével és az ebből fakadó társadalompolitikai következtetésekkel megoldani. Tulajdonképpen ebben rejlik a lenini elmélettel felfegyverzett kommunista világmozgalom legyőzhetetlen erejének forrása.

Csak a leninizmus nyújt biztos támpontot, ad a gondolkodó számára kulcsot a nagyon is bonyolult világproblémák megértéséhez, megoldásához, ahhoz, hogy a jelenségek ellentmondásossága és a történelmi fejlődés döntő tényei közötti dialektikus összefüggés egyértelműen kidomborodjék.

Korunk eseménydús, konfliktusokkal, osztályösszeütközésekkel telített, rendkívül gazdag átmeneti kor. Dinamizmusát, feszültségét elsősorban az nyújtja, hogy a társadalmi haladás ellenfele az utolsó kizsákmányoló társadalmi rend. Érthető tehát a harc hevessége és intenzitása. Mi tagadás, igen nehéz eligazodni benne, és amint a példák sokasága bizonyítja, a munkásmozgalmon belül is megvan mind a jelenségek reformista értelmezésének, mind pedig az objektív történelmi folyamatok kalandor módon való átugrásának veszélye. A leninizmus azonban, mert alaptulajdonsága a magasfokú tudományosság, egyaránt mentes a problémák utópisztikus megközelítésétől és a nehézségek lebecsülésétől. A leninizmus egyszerre foglalja magában a forradalmi elszántságot, lendületet, lelkesedést és a világ átalakításának legrealisabb programját. Egyszerre veszi figyelembe a szocialista forradalom kimeríthetetlen potenciális erőit és a letűnőfélben lévő világ még meglévő lehetőségeit.

A kapitalizmus, a világimperializmus egyáltalán nem lebecsülendő, veszélyes ellenfél, de századunknak alig volt egy évtizede is, amely ne illusztrálta volna pozícióinak állandó gyengülését, alkonyát. A leninizmus nem tűzi és nem is tűzheti ki maga elé azt a célt, hogy a haladó társadalmi rend teljes, világméretű

összeomlásának pontos idejét megjósolja. De az objektív tényezők és folyamatok tudományos feltárásával joggal állítja: a szocialista forradalom világszerte már eddig is olyan győzelmeket aratott, olyan széles hídfőállásokat épített ki, hogy nincs az az erő, amely megállítaná győzelmes előrehaladását.

Ez az alapvető, meghatározó tendencia természetesen nem zárja ki a nehéz, bonyolult helyzeteket, megingásokat, kudarcokat a szocializmus felé vezető úton. De bármilyen éles ez a harc, bármennyire voltak és lesznek kitérők és kerülők ezen a történelmi úton, sosem felejtjük el Lenin egyik legbölcsebb, ma is aktuális tanácsát, hogy a forradalom gigászi fordulatainak, eseményekkel és problémákkal telített periódusaiban nem szabad elveszni, mindig határozottan és bátran kell vállalni harcunk általános perspektíváját, a dolgozó milliók történelmi vágyának és céljának megvalósítását, a világ forradalmi átalakításának feladatát, és látnunk a kommunizmus törvényszerű győzelmét!

Marija Iljinyitsna Uljanova

Visszaemlékezés Leninre (részletek) *

I.

Vlagyimir Iljicsnek az emberekhez való viszonyát alapeszméje, a forradalmi harc, az ügy érdeke határozta meg. „Viták, eszmecserék: a nézetek harca nélkül semilyen mozgalom, még a munkásmozgalom sem képzelhető el” – írta. Bármilyen éles, minden engedékenységtől mentes is volt ezekben a vitákban, a személyeskedést mindig kerülte. Ebben mutatkozott meg ereje. Ha megnézzük elvtársaihoz intézett leveleit (a közölteket, vagy akár a nyilvánosságra még nem hozottakat is), láthatjuk, milyen könnyörtelenül rója meg egyiket vagy másikat valamely hibáért vagy tévedésért. Ám mihelyt a hibát kijavította elkövetője, ismét zavartalanul folytatódott a baráti együttműködés, és az elvtársak a legkisebb sérelmet sem táplálták magukban, mintha mi sem történt volna. A legfőbb szempont mindig az ügy érdeke. Természetesen, ha nem valami kisebb hibáról volt szó, hanem jelentősebb elvi elhajlásról, Vlagyimir Iljics eljárása is más lett. Ilyen esetben szakított az illetővel, bármennyire is közel állott hozzá korábban (mint pl. Plehanov, Martov) Kevés emberrel bánt olyan tisztelettel, keveset szeretett úgy mint Plehanovot és ritka volt az olyan ember, akihez azzal a rokonszenvvel közeledett, mint Martovhoz, de esetükben is az ügy érdekeit tartotta szem előtt Igaz, minden ilyen szakítás rendkívül nehezebbé esett, a II. kongresszus után szinte bele is betegedett.

Meg is próbálkozott azzal, hogy újból a maga oldalára vonja Plehanovot, Martovot, hiszen a forradalom érdekei is ezt kívánták volna.

* (Voszpominyija o Vlagyimire Iljicse Lenine Tom. I. Moszkva, 1968. 195-198. old.)